
POLSKA ŻYWNOSĆ A RYNEK CHIŃSKI: NIEWYKORZYSTANY POTENCJAŁ EKSPORTOWY

WERONIKA GRYGLASZEWSKA

EXECUTIVE SUMMARY

Niewystarczające wykorzystanie protokołów sanitarnych i fitosanitarnych (SPS) umożliwiających eksport produktów rolnospożywczych z Polski do Chin prowadzi do utraty potencjalnych korzyści eksportowych oraz osłabia wiarygodność państwa jako partnera wspierającego ekspansję zagraniczną polskich przedsiębiorstw, deklarowaną od lat jako jeden z priorytetów polskiej polityki rolnej. Polska wynegocjowała z Chińską Republiką Ludową szereg protokołów obejmujących m.in. produkty mięsne, produkty mleczne, świeże i mrożone owoce, pasze, karmę dla zwierząt domowych, dziko żyjące produkty rybołówstwa oraz konie rekreacyjne, jednak znacząca część tych porozumień nie przekłada się na faktyczny stan eksportu tych produktów.

Niniejsza analiza adresowana jest przede wszystkim do kierownictwa Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz instytucji współodpowiedzialnych za wdrażanie zawartych protokołów z Chinami. Zaliczają się do nich: Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Główny Inspektorat Weterynaryjny, Główny Inspektorat Sanitarny, Państwa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa a także pośrednio Polskiej Agencji Handlu i Inwestycji oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Opracowanie sytuuje się na styku polityki rolnej, handlowej i gospodarczej państwa wobec Chin. Jego celem jest wskazanie działań pozwalających przejść od formalnego podpisywania protokołów do ich wdrożenia i realnego wykorzystania przez polskich eksporterów.

Analiza studiów przypadku różnych protokołów, w tym m.in. dotyczących wołowiny bez kości od bydła poniżej 30 miesięcy, regionalizacji wysoce zjadliwej grypy ptaków, jabłek czy koni rekreacyjnych, wskazuje na powtarzający się problem strukturalny. Wysilek negocjacyjny kończy się z chwilą złożenia podpisu pod protokołem. Po stronie polskiej brakuje trwałego i dobrze skoordynowanego procesu wdrożenia. Dotyczy to zwłaszcza komunikacji z przedsiębiorcami, mechanizmów przywracania praw eksportowych, promocji oraz jasnego podziału odpowiedzialności między instytucjami.

W analizie rozważono trzy główne opcje działania: utrzymanie status quo, koncentrację na działaniach na poziomie Unii Europejskiej oraz opracowanie krajowej, międzyresortowej strategii wejścia i ekspansji na rynku chińskim. Porównanie tych wariantów prowadzi do wniosku, że utrzymanie stanu obecnego jest niekorzystne, a wyłączenie oparcie się na poziomie unijnym nie rozwiąże słabości krajowych procesów wdrożeniowych. Rekomendowaną opcją jest zatem przyjęcie krajowej strategii, uzupełnianej działaniami na forum UE, obejmującej wyznaczenie „właściciela procesu”, utworzenie centralnego punktu informacyjnego dla eksporterów, benchmarking dobrych praktyk innych państw oraz systematyczny monitoring skuteczności wdrażania protokołów.

WPROWADZENIE

Rynek chiński należy do największych i najbardziej perspektywicznych rynków zbytu dla produktów rolno-spożywczych na świecie, a obecność na nim ma dla państw członkowskich Unii Europejskiej znaczenie zarówno gospodarcze, jak i polityczne. W przypadku Polski problem nie polega na braku dostępu do rynku chińskiego, lecz na niewystarczającym wykorzystaniu istniejących protokołów sanitarnych i fitosanitarnych, które formalnie otwierają możliwość eksportu wielu produktów.

Obecny stan rzeczy prowadzi do utraty potencjalnych korzyści gospodarczych oraz osłabienia zaufania przedsiębiorców do zdolności państwa we wspieraniu ekspansji zagranicznej. Dotychczasowe działania polskich instytucji były często intensywne na etapie negocjacji i podpisywania dokumentów. Pozostawały jednak rozproszone i niespójne na etapie wdrażania, monitorowania oraz przywracania dostępu do rynku po zawieszeniach w prawach eksportowych.

Dokument koncentruje się na identyfikacji strukturalnych przyczyn tego stanu rzeczy, prezentuje możliwe warianty działań oraz wskazuje rekomendowane rozwiązanie wraz ze wstępnym systemem monitoringu i ewaluacji.

ZNACZENIE I STRUKTURA PROBLEMU

Polska należy do grupy państw, które wynegocjowały z Chinami liczne protokoły dotyczące szerokiego wachlarza produktów – od mięsa wieprzowego, drobiowego i wołowego, przez mleko i produkty mleczne, jaja wylęgowe, świeże i mrożone owoce, po pasze pochodzenia mlecznego, karmę dla zwierząt domowych, konie rekreacyjne i produkty rybołówstwa. Skala formalnie otwartych możliwości eksportowych jest znacząca, jednak wiele z tych protokołów pozostaje niewykorzystanych lub wykorzystywanych jedynie częściowo.

Kluczowy problem można określić jako „paradoks protokołów”: mimo licznych sukcesów negocjacyjnych i podpisanych porozumień znaczna część uzgodnionych możliwości nie przekłada się na regularny handel. Oznacza to, że sukces polityczny nie jest przekształcany w sukces gospodarczy, a brak ciągłości działań po podpisaniu dokumentu istotnie ogranicza efektywność całego procesu.

Najważniejsze bariery mają zarówno charakter zewnętrzny, jak i wewnętrzny. Do pierwszej grupy należą bariery sanitarne i fitosanitarne w handlu z Chińską Republiką Ludową, w tym wysoki poziom wymagań regulacyjnych, dynamicznie zmieniające się otoczenie prawne oraz silna konkurencja ze strony innych eksporterów, a także produkcji lokalnej. Do drugiej grupy zaliczyć należy natomiast rozproszoną odpowiedzialność pomiędzy instytucjami, brak stałego mechanizmu koordynacji, niewystarczające włączenie sektora prywatnego oraz brak centralnego źródła informacji dla eksporterów.

Problem ma również wyraźny wymiar relacji administracja–przedsiębiorcy. W warunkach długotrwałej niepewności i niewystarczającej komunikacji część polskich przedsiębiorców ogranicza inwestycje ukierunkowane na rynek chiński, przenosząc uwagę na inne kierunki eksportowe. Bez wsparcia stosownych procedur państwa polskiego rezygnują z wymiany z Chinami i nie wykorzystują swojego potencjału na jednym z największych rynków świata, co w oczywisty sposób działa na szkodę i zubożenie

wymiany handlowej polsko-chińskiej. Pokazuje to także, że nasi przedsiębiorcy w sytuacji napotykania na trudności w obrocie handlowym skutecznie radzą sobie z dywersyfikacją rynków zbytu. Skuteczność polityki państwa w tym obszarze należy więc oceniać nie przez liczbę podpisanych dokumentów, lecz przede wszystkim przez faktyczną wymianę handlową, którą gwarantuje odpowiednio przygotowany aparat instytucjonalny.

REGIONALIZACJA CHORÓB ZWIERZĘCYCH JAKO KLUCZOWA BARIERA SPS

Bariery SPS wynikają w znacznym stopniu z braku uznania przez stronę chińską zasad regionalizacji chorób zwierzęcych, w tym tych najbardziej dotkliwych dla unijnych przedsiębiorców, takich jak afrykański pomór świń (ASF), gąbczasta encefalopatia bydła (BSE) oraz wysoce zjadliwa grypa ptaków (HPAI)¹. Strona chińska co do zasady nie uznaje przyjętych w Unii Europejskiej i rekomendowanych przez Światową Organizację Zdrowia Zwierząt (WOAH) zasad regionalizacji chorób zwierzęcych, a to przekłada się na obniżenie możliwości eksportowych dostawców mięsa i produktów pochodzenia zwierzęcego.

Dlaczego regionalizacja jest tak ważna? Stosowanie zasady regionalizacji umożliwia utrzymanie eksportu z regionów wolnych od choroby, nawet jeśli inne części tego samego kraju są objęte restrykcjami. Oznacza to, że właściwe udokumentowanie statusu danego regionu oraz przejrzyste systemy nadzoru weterynaryjnego stają się kluczowymi warunkami dostępu do rynku. Generalna Administracja Celną Chin (GACC) regularnie publikuje wykazy krajów i regionów objętych ograniczeniami z powodu konkretnych chorób zwierzęcych oraz wskazuje, w jakim zakresie możliwe jest stosowanie regionalizacji na podstawie obowiązujących umów². W praktyce oznacza to, że państwa, którym udaje się wynegocjować uznanie zasad regionalizacji i podpisać w tym zakresie umowę ze stroną chińską, znajdują się w wąskim gronie eksporterów o relatywnie lepiej zabezpieczonym dostępie do rynku.

¹ Komisja Europejska, „Access2Markets – Barriers: China”, baza Access2Markets, dostęp: 22.04.2026, <https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/pl/barriers/results?isSps=false&countries=CN>.

² General Administration of Customs of the People's Republic of China (GACC), „List of regions subject to animal disease restrictions”, komunikat online, dostęp: 22.04.2026, http://dzs.customs.gov.cn/dzs/2018-05/15/article_2025123119301285807.html.

³ Germany: concrete roadmap to the regionalization agreement with China, „EuroMeatNews”, 18 czerwca 2026 r., dostęp: 8.07.2026, <https://euromeatnews.com/germany-concrete-roadmap-to-the-regionalization-agreement-with-china/>

⁴ Absichtserklärung mit China: Wichtiger Schritt in Richtung Regionalisierungsabkommen, Bundesministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Forsten (BMELH), komunikat prasowy z 25 lutego 2026 r., dostęp: 8.07.2026, <https://www.bmleh.de/SharedDocs/Pressemitteilungen/DE/2026/019-china-regionalisierungsabkommen.html>

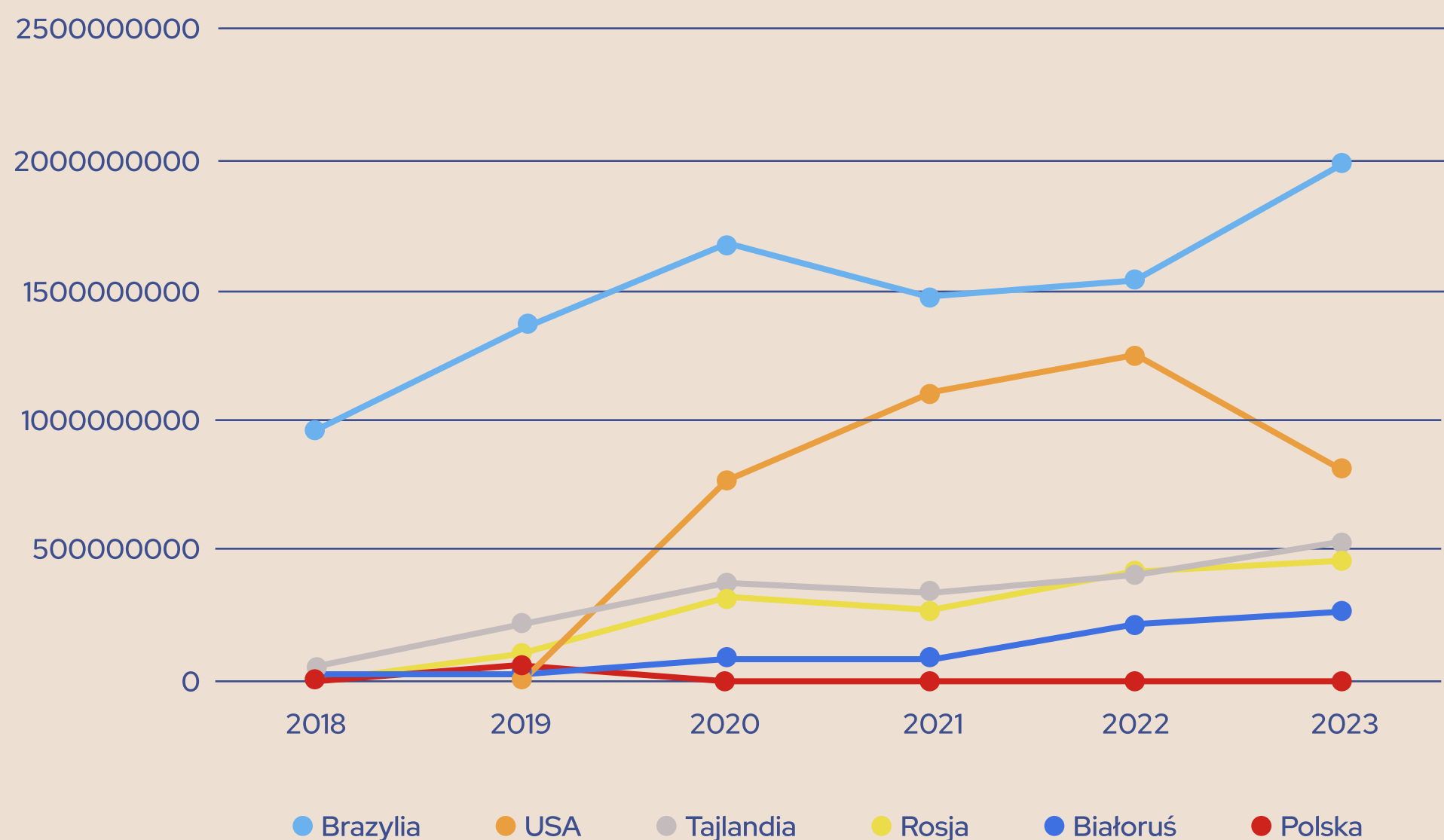
⁵ Signing of a Polish-Chinese agreement on the conditions of exporting Polish poultry to China, Ministry of Agriculture and Rural Development of the Republic of Poland, 15 września 2025 r., dostęp: 8.07.2026, <https://www.gov.pl/web/agriculture/signing-of-a-polish-chinese-agreement-on-the-conditions-of-exporting-polish-poultry-to-china>

⁶ Kolejny krok w kierunku otwarcia chińskiego rynku dla polskiego drobiu, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi / Główny Inspektorat Weterynarii, aktualność z 2 czerwca 2026 r., dostęp: 8.07.2026, <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/kolejny-krok-w-kierunku-otwarcia-chinskiego-rynku-dla-polskiego-drobiu>

Poniższa tabela przedstawia podpisane umowy dot. Regionalizacji w zakresie ASF oraz HPAI/ND

Kraj	ASF	HPAI/ND	Uwagi
Francja	Brak	2024 – porozumienie ws. regionalizacji HPAI i choroby Newcastle (podpisane podczas wizyty Xi Jinpinga we Francji)	Zarejestrowanych 15 zakładów, w tym 1 zawieszony w prawach eksportowych.
Niemcy	VI 2026 – uzgodnienie z Chinami szczegółowego harmonogramu prac nad umową o regionalizacji ASF; harmonogram przewiduje wizytę chińskich ekspertów weterynaryjnych w Niemczech w celu oceny systemu zwalczania choroby ³ .	brak	25 II 2026 – podczas wizyty kanclerza Friedricha Merza w Pekinie podpisano list intencyjny dotyczący przygotowania wiążącej umowy o regionalizacji ASF oraz protokół w sprawie eksportu drobiu; dokument otwiera drogę do powrotu eksportu wieprzowiny (zwłaszcza produktów ubocznych uboju) na rynek chiński oraz umożliwia po raz pierwszy eksport poddanych obróbce termicznej produktów drobiowych, w tym kurzych łap, także przy występowaniu ognisk grypy ptaków; czerwcową wizytą ministra Aloisa Rainera stanowi kontynuację ustaleń lutowych ⁴ .
Polska	brak	IX 2024 – podpisanie porozumienia ws. regionalizacji HPAI ⁵ . VI 2026 – podpisanie nowego protokołu dot. wymagań kontroli i kwarantanny dla mięsa drobiowego i przetworzonych produktów drobiowych przeznaczonych na rynek chiński ⁶ .	Brak ogłoszenia GACC dot. wymogów kwarantanny i importu; brak publikacji nowego protokołu i aktualnego świadectwa zdrowia na stronie GIW; wszystkie 9 zarejestrowanych polskich zakładów ma status zawieszonych w prawach eksportowych.
Hiszpania	XI 2025 – porozumienie ws. regionalizacji ASF	IV 2026 – porozumienie ws. Regionalizacji HPAI (wizyta Pedra Sáncheza w Pekinie)	Oba porozumienia są wdrażane i funkcjonują zgodnie z postanowieniami; brak zarejestrowanych zakładów drobiowych; zarejestrowanych 84 zakłady produkujące wieprzowinę, w tym 12 zawieszonych w prawach eksportowych.
USA	Brak	2020 – porozumienie ws. Regionalizacji HPAI w ramach negocjacji „Phase I”	Umowy obowiązują i są wdrażane.
Rosja	X 2023 – oficjalne ogłoszenie uznania zasad regionalizacji ws. ASF	Wytyczne dot. regionalizacji HPAI zawarte w protokole	Umowy obowiązują i są wdrażane

Poniższy wykres pokazuje, jak Rosja i USA utrzymały ciągłość eksportu drobiu do Chin w latach występowania ognisk HPAI, dzięki wdrożeniu zasady regionalizacji, podczas gdy Polska pozostawała całkowicie wyłączona z rynku.

Źródło: dane GACC (stats.customs.gov.cn), opracowanie własne.

USTALENIA NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI JAKO KONTEKST SYSTEMOWY

Raport Najwyższej Izby Kontroli (NIK) z 2021 r. dotyczący promocji polskiej żywności za granicą nie odnosi się wyłącznie do rynku chińskiego, ale zawiera wnioski o znaczeniu systemowym dla analizowanego problemu. NIK uznała, że polska żywność była promowana skutecznie i efektywnie, jednak z uwagi na brak mierników realizacji celów Strategii promocji żywności nie było możliwe dokonanie pełnej oceny skuteczności i efektywności działań państwa.

Ustalenia te mają bezpośrednie znaczenie dla oceny podpisanych protokołów z Chinami. Jeżeli państwo nie dysponuje precyzyjnymi miernikami efektywności, nie prowadzi ex post oceny rezultatów oraz nie wiąże instrumentów promocyjnych z konkretnymi wynikami eksportowymi, wówczas utrwała się model, w którym sukces odnotowuje się już na etapie podpisania porozumienia, zamiast na etapie trwałego wejścia produktu na rynek. Prowadzi to do zafałszowania faktycznej oceny wymiany handlowej i rzeczywistego poziomu osiągniętego sukcesu.

NIK wskazała również na brak wieloletniego planu zagranicznych działań promocyjnoinformacyjnych KOWR oraz na niewykonywanie badań wizerunkowych ex post, przewidzianych w Strategii promocji żywności. W odniesieniu do rynku chińskiego oznacza to, że państwo nie tylko nie posiadało pełnego systemu mierzenia skuteczności, lecz także nie stworzyło stabilnego modelu planowania i oceny długookresowej obecności eksportowej na jednym z najtrudniejszych i najbardziej konkurencyjnych rynków na świecie⁷.

Szczególnie istotny jest końcowy wniosek NIK, zgodnie z którym w Strategii promocji żywności zabrakło określenia mierników realizacji założonych celów, umożliwiających ocenę poziomu skuteczności i efektywności długookresowych działań na rzecz promocji polskiej żywności za granicą⁸. Ograniczanie się do organizacji targów i działań wystawowych z pewnością jest niewystarczające, zwłaszcza na tak konkurencyjnym rynku jak Chiny.

Działaniom promocyjnym powinny towarzyszyć pogłębione analizy: które firmy warto wesprzeć w wejściu na dany rynek, jakie produkty mają największy potencjał ekspansji oraz czy działania nie powinny w większym stopniu koncentrować się na sektorze MŚP. Potrzebne są również badania ex post losów firm uczestniczących w targach – czy udało im się wejść na rynek, nawiązać trwałe relacje biznesowe, w jakiej perspektywie czasowej oraz jakie bariery napotkały. W realiach rynku chińskiego postulat ten wymaga rozszerzenia do poziomu szczegółowego monitoringu każdego protokołu osobno. Obejmuje to nie tylko śledzenie wartości eksportu, lecz także liczby zarejestrowanych zakładów, liczby zakładów faktycznie eksportujących, czasu od podpisania protokołu do pierwszej wysyłki oraz czasu potrzebnego do przywrócenia dostępu do rynku po zawieszeniu w prawach eksportowych.

STUDIA PRZYPADKU

WOŁOWINA

Jednym ze znaczących przykładów jest protokół z 2023 r. dotyczący eksportu mięsa wołowego bez kości od bydła poniżej 30 miesięcy życia z Polski do Chin. Jego podpisanie zostało przedstawione jako znaczący sukces⁹, którym nie wątpliwie było, jednak w praktyce zarejestrowano tylko jeden zakład produkujący mięso wołowe (Sokołów w Kole). Faktyczny eksport nigdy jednak nie został rozpoczęty. Po wystąpieniu choroby bydła, zgodnie z protokołem nastąpiło dobrowolne zawieszenie w eksporcie¹⁰. Do tej pory nie zdołano przywrócić eksportu ani wznowić procesu rejestracji zainteresowanych zakładów. Do tego doszła kolejna bariera w postaci wystąpienia choroby niebieskiego języka. Pokazuje to brak przygotowanego mechanizmu szybkiego przywracania dostępu do rynku oraz siły sprawczości polskiej administracji, pomimo podpisania protokołu i jasno określonych w nim zasad.

DRÓB

Podobny problem dotyczy regionalizacji HPAI dla mięsa drobiowego. Polska jest jednym z nielicznych państw (obok Rosji, USA, Francji i Hiszpanii), którym strona chińska formalnie przyznała możliwość stosowania regionalizacji – na bardzo korzystnym poziomie NUTS 3, co oznacza podział kraju na 73 podregiony składające się z kilku powiatów. W praktyce embargo powinno obejmować wyłącznie dotknięty nim podregion, a nie cały kraj.

Otwarcie rynku i wznowienie handlu mięsem drobiowym z Chinami zostało ogłoszone przez polskie władze dwukrotnie. Po raz pierwszy w 2025 r., po wizycie wiceministra GACC w Polsce i podpisaniu porozumienia

⁸ Najwyższa Izba Kontroli, Promocja polskiej żywności za granicą, Warszawa 2021.

⁹ „Polska wołowina na podbój rynku chińskiego – nowe możliwości dla hodowców”, ProDairy, dostęp: 22.04.2026, <https://prodairy.pl/polska-wołowina-na-podboj-rynku-chińskiego-nowe-możliwości-dla-hodowców/>.

¹⁰ Protokół w sprawie wymagań sanitarnych dla eksportu mięsa wołowego bez kości od bydła poniżej 30 miesięcy życia z Polski do Chin, podpisany 21 czerwca 2023 r., § 11.

dotyczącego HPAI. Dokument podpisano w październiku, a eksport drobiu do Chin miał ruszyć „w najbliższym czasie”¹¹. Z komunikatów Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, publikowanych m.in. na oficjalnym profilu na platformie X, wynikało, że wznowienie handlu ze stroną chińską powinno nastąpić w ciągu miesiąca.

Porozumienie nie weszło jednak w życie. Oficjalne wyjaśnienia tej sytuacji nie były dostępne na stronach rządowych. W debacie medialnej pojawiał się wątek krajowych regulacji z zakresu cyberbezpieczeństwa, jednak miał on charakter domniemania, a nie jednoznacznego wyjaśnienia braku wdrożenia umowy¹².

Kolejne ogłoszenie otwarcia chińskiego rynku nastąpiło w czerwcu 2026 r. W miejsce obowiązującego protokołu z 2018 r. podpisano nowy dokument, tym razem uwzględniający zasady regionalizacji. Teoretycznie można zakładać, że ruch ten miał doprowadzić do wdrożenia postanowień, które wcześniej nie zostały zrealizowane. Na chwilę obecną GACC nie opublikował wymagań dotyczących kwarantanny i importu ani wyjaśnień tzw. jiědú 解读 co do statusu wdrażania umowy. To sygnał ostrzegawczy ponieważ, takie dokumenty zazwyczaj pojawiają się w ciągu kilku dni. Na oficjalnych stronach instytucji chińskich w ogóle nie odnotowano tego wydarzenia. W oficjalnej „Liście zwierząt i produktów zwierzęcych zakazanych z krajów i regionów, w których występują choroby zwierząt” 禁止从动物疫病流行国家地区输入的动物及其产品一览表 publikowanej przez GACC wciąż obowiązuje całkowity zakaz importu drobiu z Polski w związku z HPAI, a wszystkie 9 zarejestrowanych polskich firm pozostaje zawieszonych w eksporcie. Na stronie Głównego Inspektoratu Weterynaryjnego nie ma opublikowanego nowego protokołu ani zaktualizowanego świadectwa zdrowia (dostępne pozostaje świadectwo z 2018 r., bez wskazania, czy jest ono nadal aktualne po podpisaniu nowego protokołu).

Dla kontrastu warto przyrzeć się przypadkowi Hiszpanii, która podpisała porozumienie dotyczące regionalizacji 14 kwietnia 2026 r. i w krótkim czasie zaczęła wdrażać rozwiązania praktyczne¹³. Hiszpania stanowi przykład tego, jak regionalizacja w odniesieniu do HPAI funkcjonuje w praktyce w handlu między UE a Chinami.

Hiszpańskie Ministerstwo Rolnictwa, Rybołówstwa i Żywności (MAPA) opublikowało wytyczne techniczne dla rzeźni, zakładów rozbioru i chłodni, które chcą eksportować mięso drobiowe do Chin na podstawie dwustronnego protokołu dotyczącego inspekcji i kwarantanny mięsa drobiowego. Wytyczne opisują procedurę zatwierdzania (wniosek za pośrednictwem CEXGAN, plany zakładu i schematy przepływu procesu, plany HACCP i monitoringu mikrobiologicznego, kontrolę temperatury na każdym etapie oraz zasady dotyczące produktów ubocznych przeznaczonych do spożycia), a także etapy weryfikacji przed przekazaniem zakładów do administracji celnej Chin (GACC) w celu ich wpisania na listę.

Po stronie chińskiej wspólne ogłoszenie GACC–MARA z 21 maja 2026 r. wprowadza regionalizację w odniesieniu do HPAI i choroby Newcastle w hiszpańskiej produkcji drobiarskiej: środki ograniczające przywóz mają być ograniczone do obszarów dotkniętych chorobą, natomiast drób i produkty drobiowe

¹¹ Minister rolnictwa: polski drób wraca na chiński rynek, „wGospodarce.pl”, 14 września 2025 r., dostęp: 8.07.2026, <https://wgospodarce.pl/informacje/152380-minister-rolnictwa-polski-drob-wraca-na-chinski-rynek>

¹² „Projekt wprowadzenia w Polsce przepisów legislacyjnych KE o cyberbezpieczeństwie państwa może być przyczyną wstrzymania eksportu drobiu na rynek chiński” dostęp: 7.07.2026r. <https://polskie-drobiarstwo.pl/aktualnosci/1335-projekt-wprowadzenia-w-polsce-przepisow-legislacyjnych-ke-o-cyberbezpieczenstwie-panstwa-moze-byc-przyczyna-wstrzymania-eksportu-drobiu-na-rynek-chinski>

¹³ Spain and China strengthen their agri-food cooperation”, La Moncloa, 14.04.2026, dostęp: 22.04.2026, <https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/news/Paginas/2026/20260414-spain-china-agri-food-cooperation.aspx>.

z regionów Hiszpanii wolnych od chorób mogą być eksportowane do Chin, pod warunkiem spełnienia wymogów dotyczących regionalizacji, bioasekuracji oraz kontroli i kwarantanny¹⁴.

Podejście to znajduje odzwierciedlenie w najnowszej wersji tabeli GACC „Lista zwierząt i produktów zwierzęcych zakazanych z krajów i regionów, w których występują choroby zwierząt” 禁止从动物疫病流行国家地区输入的动物及其产品一览表, zaktualizowanej 23 czerwca 2026 r. W przypadku Hiszpanii odnotowano w niej środki dotyczące HPAI/choroby Newcastle dla drobiu i produktów drobiowych ograniczone do prowincji Walencja, zamiast stosowania jednolitego, ogólnokrajowego zakazu. Reasumując, ramy regulacyjne dla zregionalizowanego handlu hiszpańskim drobiem są już ustanowione; kluczowym, wciąż brakującym krokiem operacyjnym jest jedynie rejestracja poszczególnych hiszpańskich przedsiębiorstw przez GACC, tak aby mogły one faktycznie uzyskać prawo eksportu na rynek chiński. To krok, który jest zabiegiem czysto technicznym i do wykonania w relatywnie krótkim czasie.

JABŁKA

Przypadek eksportu jabłek pokazuje, że nawet politycznie istotne otwarcie rynku nie gwarantuje trwałego sukcesu eksportowego bez wsparcia promocyjnego, budowy marki oraz długofalowej strategii obecności na rynku. Wizyta Xi Jinpinga w Polsce oraz zawarte porozumienia dotyczące produktów objętych chronionymi oznaczeniami geograficznymi (GI) między Unią Europejską a Chinami stworzyły ramy dla lepszego wykorzystania potencjału polskich jabłek, ale nie zastąpiły działań ukierunkowanych na konkretnych konsumentów i segmenty rynku.

Z jednej strony ujawnia się problem niedostosowania produktu do specyfiki rynku chińskiego, z drugiej zaś polscy producenci jabłek nie wiedzą, skąd czerpać wiedzę na ten temat ani do jakiej instytucji zwrócić się po rzetelne informacje. Wraz z kolejną partią produktów objętych chronionymi oznaczeniami geograficznymi – w tym „jabłkami grójeckimi” (格鲁耶茨苹果) i „jabłkami łąckimi” (翁茨科苹果) – pojawia się dobry moment, aby przemyśleć dotychczasowe podejście i wykorzystać status CHOG jako podstawę bardziej strategicznego, opartego na wartości wejścia na rynek chiński.

OWOCE MROŻONE

Podobnie w odniesieniu do owoców mrożonych istnieje formalna możliwość eksportu wszystkich ich rodzajów. Na chwilę obecną do eksportu na rynek chiński zarejestrowanych jest 19 polskich firm. Polska jest jednym z wiodących eksporterów owoców mrożonych, zwłaszcza malin, truskawek i jagód. Produkty te uznawane są za perspektywiczne na rynku chińskim. Mimo to eksport z Polski pozostaje niewielki i niewystarczająco wykorzystany, pomimo powtarzających się kryzysów na krajowym rynku owoców miękkich.

¹⁴ 海关总署 农业农村部公告2026年第70号（关于对西班牙高致病性禽流感和新城疫实施区域化管理的公告） dostęp: 7.07.2026
<https://www.singlewindow.cn/#/detail?breadNum=bc14&articleId=ACS00000000000001340>

KONIE REKREACYJNE

Szczególnie jaskrawy przypadek stanowi protokół dotyczącego koni rekreacyjnych. Mimo obowiązywania dokumentu i zapisów w protokole¹⁵ brak zatwierdzonego miejsca kwarantanny po stronie polskiej¹⁶. Fakt ten skutecznie uniemożliwia eksport i czyni z tego porozumienia przykład de facto martwego protokołu.

¹⁵ Protokół w sprawie wymagań dotyczących kwarantanny i zdrowia koni przeznaczonych do eksportu z Polski do Chin, 2018.

¹⁶ Informacja uzyskana w trybie dostępu do informacji publicznej z dnia 12 lutego 2026

PRZEGLĄD PODPISANYCH PROTOKOŁÓW I ICH WYKORZYSTANIA

Poniższa tabela syntetyzuje dostępne informacje o podpisanych protokołach dotyczących eksportu produktów rolno-spożywczych z Polski do Chin, uwzględniając kontekst podpisania, stan faktycznego wykorzystania oraz główne bariery.

Rok / data	Zakres protokołu	Okoliczności podpisania	Stan faktycznego wykorzystania	Główne bariery / uwagi
2007	Mrożona wieprzowina z Polski do Chin	Brak szczegółowych, oficjalnie dostępnych informacji o kontekście podpisania	Eksport rozwijał się do 2014 r.; następnie Chiny wprowadziły embargo z powodu ASF; do 2026 r. nie udało się przywrócić eksportu ¹⁷	Brak uznania regionalizacji ASF przez stronę chińską; długotrwałe utrzymanie zakazu; brak skutecznego mechanizmu powrotu na rynek
2007	Mrożone mięso drobiowe	Brak szczegółowych, oficjalnie dostępnych informacji o kontekście podpisania	Eksport wstrzymany w grudniu 2016 r. po ogniskach HPAI; obowiązuje zakaz importu drobiu z Polski do Chin	Brak pełnego praktycznego wdrożenia regionalizacji HPAI; wznowienie eksportu zależne od dalszych uzgodnień
2007	Mleko i produkty mleczne	Brak szczegółowych, oficjalnie dostępnych informacji o kontekście podpisania	Protokół otworzył rynek m.in. dla mleka UHT i części produktów mleczarskich; w ostatnich latach widoczny jest spadek dynamiki eksportu	Zmiana popytu w Chinach; środki ochrony handlu; rosnąca konkurencja ¹⁸
20.06.2016	Świeże jabłka	Wizyta Przewodniczącego ChRL Xi Jinpinga w Polsce	Po początkowym wzroście eksportu wysyłki stopniowo wygasły; w latach 2024–2025 eksport był praktycznie zerowy	Niewykorzystana szansa dywersyfikacji po embargu rosyjskim; bariery popytowe; brak silnej promocji i marki; konkurencja innych państw UE
20.06.2016	Jaja wylęgowe i pisklęta jednodniowe drobiu	Wizyta Przewodniczącego ChRL Xi Jinpinga w Polsce	Eksport zawieszony z HPAI i restrykcjami ze strony Chin	Brak pełnego praktycznego wdrożenia regionalizacji HPAI; wznowienie eksportu zależne od dalszych uzgodnień
03.07.2018	Ikra ryb łososiowatych (pstrąg, łosoś)	Wizyta szefa GACC Ni Yuefenga w Polsce	Eksport ma charakter marginalny; w systemie zarejestrowanych jest kilkanaście przedsiębiorstw	Niewielka skala; brak większej ofensywy promocyjnej; ograniczony segment rynku

¹⁷ „Chiny zamknęły granice dla wieprzowiny z Polski”, Portalspozywczy.pl, dostęp: 22.04.2026, <https://www.portalspozywczy.pl/mieso/wiadomosci/chiny-zamknely-granice-dla-wieprzowiny-z-polski,97593.html>

¹⁸ Na ile Chiny są istotne dla polskiego eksportu produktów mleczarskich?, raport PolskoChińskiej Rady Biznesu, marzec 2021 r., dostęp: 8.07.2026, <https://pchrb.pl/pl/raport-pchrb-na-ile-chiny-sa-istotne-dla-polskiego-eksportu-produktow-mleczarskich/>

Rok/data	Zakres protokołu	Okoliczności podpisania	Stan faktycznego wykorzystania	Główne bariery / uwagi
03.07.2018	Aktualizacja protokołu drobiowego (lotki, łapki, podroby)	Wizyta szefa GACC Ni Yuefenga w Polsce	Zakres protokołu został rozszerzony, ale eksport produktów drobiarskich pozostaje zawieszony w związku z HPAI	Zawieszenie eksportu mimo formalnego rozszerzenia; brak praktycznego wdrożenia regionalizacji HPAI
07.2018	Konie rekreacyjne	Podpisane w kontekście szczytu przywódców Chiny–Europa Środkowo–Wschodnia w Sofii	Protokół obowiązuje, ale brak oficjalnie zatwierdzonego miejsca kwarantanny w Polsce; brak faktycznego eksportu	„Martwy” protokół – brak wymaganej infrastruktury kwarantannowej uniemożliwia wykorzystanie porozumienia
05.02.2021	Mąka pszenna, żytnia, orkiszowa	Podpisane tuż przed wirtualnym szczytem Chiny–Europa Środkowo– Wschodnia z udziałem Prezydenta RP	Eksport mąki na rynek chiński pozostaje marginalny mimo formalnego otwarcia rynku	Konkurencja cenowa i logistyczna; niewielka rozpoznawalność polskiej mąki
05.02.2021	Produkty mleczne z przeznaczeniem na pasze (serwatka, mieszanki mleczne)	Podpisane w związku ze szczytem Chiny–Europa Środkowo–Wschodnia	Kilkanaście zakładów jest uprawnionych; eksport tych produktów stanowi istotną część polskiej sprzedaży produktów mlecznych do Chin	Jeden z lepiej wykorzystywanych protokołów; nadal obecne ryzyko związane z polityką handlową
21.11.2021 (Obwieszczenie GACC nr 96)	Mrożone owoce	Decyzja administracji chińskiej; wdrożenie po stronie polskiej przez nowe świadectwa zdrowia GIS od 1.01.2023 r.	Możliwy jest eksport wszystkich rodzajów mrożonych owoców oraz kolejnych gatunków, jednak skala eksportu pozostaje ograniczona	Niewykorzystany potencjał rosnącego popytu; potrzeba lepszej informacji i promocji
21.06.2023	Świeża borówka wysoka	Wizyta szefa GACC Yu Jianhua w Polsce	Otwarcie rynku stworzyło potencjał rozwoju sprzedaży, lecz dotychczasowe wolumeny są ograniczone	Wczesna faza wejścia na rynek; potrzeba budowy marki i rozpoznawalności, konkurencja zagraniczna i lokalna
21.06.2023	Karma dla zwierząt domowych (psy, koty)	Wizyta szefa GACC Yu Jianhua w Polsce	Zarejestrowano 7 polskich zakładów; rynek uznawany jest za perspektywiczny, część firm była już obecna poprzez cross-border e-commerce	Potencjał wzrostu; wyzwania regulacyjne i konkurencja globalnych marek; potrzeba wsparcia wejścia i promocji
21.06.2023	Mięso wołowe bez kości od bydła poniżej 30 miesięcy	Wizyta szefa GACC Yu Jianhua w Polsce	Zarejestrowano jeden zakład; eksport szybko zawieszono; nie odbyła się żadna wysyłka	Brak spójnej strategii przywrócenia rynku po zawieszeniu;

Rok/data	Zakres protokołu	Okoliczności podpisania	Stan faktycznego wykorzystania	Główne bariery / uwagi
25.06.2024	Dziko żyjące produkty rybołówstwa	Wizyta Prezydenta RP w Pekinie	Kilkanaście zakładów uzyskało uprawnienia; eksport ma na razie charakter marginalny	Niewielka skala; niszowy charakter; brak szerszej strategii rozwoju segmentu
25.06.2024	Fasola jadalna	Wizyta Prezydenta RP w Pekinie	Protokół określa wymagania kwarantannowe i fitosanitarne; potencjał zależy od tempa rejestracji zakładów	Wczesna faza wdrożenia; potrzeba wsparcia eksporterów w spełnieniu wymogów i ekspansji na rynku
15.09.2025	Regionalizacja w eksporcie mięsa drobiowego (HPAI)	Wizyta wiceministra GACC Zhao Zengliana w Polsce; spotkanie z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi	Porozumienie określa zasady regionalizacji na poziomie NUTS 3 (lepsze warunki niż otrzymała Francja); pełna implementacja i powrót do stabilnego eksportu wymagają dalszych uzgodnień operacyjnych	Polska jest jednym z nielicznych krajów z przyznaną regionalizacją, ale brak pełnej implementacji grozi utrwaleniem statusu „martwego” porozumienia
03.06.2026	Protokół, dotyczący wymagań w zakresie kontroli i kwarantanny w odniesieniu do polskiego mięsa drobiowego i przetworzonych produktów z tego mięsa, przeznaczonych na chiński rynek.	Protokół został podpisany w Warszawie przez ministra Stefana Krajewskiego i w imieniu GACC ambasadora ChRL w Warszawie Lu Shana (wizyta sekretarza stanu MSZ Władysława Bartoszewskiego w Chinach)	Protokół ma uwzględniać zasady regionalizacji na poziomie NUTS-3	Na chwilę obecną brak implementacji

DLACZEGO NIE WYCIĄGAMY WNIOSKÓW

Analiza zgromadzonych materiałów wskazuje, że państwo polskie przez lata traktowało kwestie dostępu do rynku chińskiego jako priorytet, lecz nie przełożyło doświadczeń z kolejnych impasów na trwałe rozwiązania organizacyjne. Dobrze ilustruje to odpowiedź Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 2018 r. na interpelację poselską dotyczącą relacji handlowych z Chińską Republiką Ludową w zakresie eksportu drobiu. Szczegółowo opisano w niej liczne działania dyplomatyczne, spotkania wysokiego szczebla, misje targowe i komunikację między instytucjami, ale nie przedstawiono standardowego mechanizmu zarządzania zawieszeniem eksportu, harmonogramu przywracania rynku ani mierników pozwalających ocenić postęp działań¹⁹.

¹⁹ Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Odpowiedź Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Jana Krzysztofa Ardanowskiego na zapytanie nr 7437 w sprawie relacji handlowych z Chińską Republiką Ludową w zakresie eksportu drobiu, Warszawa, 3 lipca 2018 r.

Brak wdrożenia systemu procedur wyciągania wniosków wynika z kilku nakładających się przyczyn. Po pierwsze, sukces administracyjny bywa definiowany zbyt wcześnie, często na etapie podpisania protokołu albo uzgodnienia jego treści, zamiast na etapie rzeczywistego rozpoczęcia eksportu. Po drugie, odpowiedzialność za kolejne etapy procesu jest rozproszona między wiele instytucji, co utrudnia przypisanie odpowiedzialności za rezultat końcowy. Po trzecie, brak mierników i oceny ex post, na co zwróciła uwagę NIK, powoduje, że państwo nie ma pełnego narzędzia uczenia się instytucjonalnego na podstawie własnych doświadczeń.

W efekcie powtarza się ten sam wzorzec: po pojawieniu się bariery lub zawieszenia eksportu uruchamiane są działania interwencyjne, lecz nie powstaje trwała procedura pozwalająca szybciej i skuteczniej reagować w przyszłości. Problem ten jest szczególnie kosztowny na rynku chińskim, gdzie procedury dopuszczeniowe, rejestracyjne i sanitarne są długotrwałe, regulacje prawne bardzo często się zmieniają, a przewaga konkurencyjna może zostać szybko przejęta przez innych eksporterów z UE lub spoza UE.

MOŻLIWE ALTERNATYWY DZIAŁAŃ

1. UTRZYMANIE STATUS QUO.

Utrzymanie obecnego modelu działania oznaczające dalsze funkcjonowanie w warunkach rozproszonej odpowiedzialności i ograniczonej koordynacji, przy założeniu, że rynek chiński nie będzie priorytetem polityki eksportowej państwa. Opcja ta może wydawać się wygodna instytucjonalnie, ale w dłuższej perspektywie prowadzi do utraty szans eksportowych, osłabienia pozycji Polski względem innych państw UE i deprecjacji znaczenia wcześniej wynegocjowanych protokołów.

2. KONCENTRACJA NA DZIAŁANIACH NA POZIOMIE UNII EUROPEJSKIEJ.

Wzmocnienie działań w zakresie negocjacji prowadzonych na poziomie Unii Europejskiej, zwłaszcza w obszarach dotyczących barier SPS i uznawania regionalizacji chorób zwierząt. Dotyczy to w szczególności wykorzystania unijnych komitetów i dialogów SPS, zgłaszania barier w dedykowanych bazach Komisji Europejskiej oraz w razie potrzeby, sięgania po instrumenty wielostronne, w tym ramy WTO. Rozwiązanie to może zwiększać siłę negocjacyjną i wspierać rozwiązywanie problemów o charakterze horyzontalnym. Przy czym należy pamiętać, że te działania nie dają gwarancji osiągnięcia zamierzonego celu. O sukcesie decyduje sprawne połączenie procedur unijnych z działaniami na poziomie Polski, wdrażanie protokołów, rejestracja zakładów, komunikacja z przedsiębiorcami i organizacja promocji. Te działania muszą być realizowane równolegle.

3. KRAJOWA, MIĘDZYRESORTOWA STRATEGIA WOBEC RYNKU CHIŃSKIEGO.

Trzecia opcja zakłada opracowanie i wdrożenie krajowej strategii dotyczącej obecności polskich produktów rolno-spożywczych na rynku chińskim, koordynowanej przez MRiRW przy udziale wszystkich kluczowych instytucji (Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Główny Inspektorat Weterynaryjny, Główny Inspektorat Sanitarny, Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa a także pośrednio Polskiej Agencji Handlu i Inwestycji oraz Ministerstwo Spraw Zagranicznych). Strategia powinna obejmować cały cykl działań: identyfikację priorytetów produktowych, negocjowanie protokołów, podpisanie, wdrożenie techniczne, promocję, działania na rzecz wdrażania protokołów, przywracania praw eksportowych oraz

monitoring efektów. Wymaga to sprawnego wysiłku koordynacyjnego, co przyniesie największe szanse na trwałe zwiększenie wykorzystania protokołów i skuteczne przełożenie wysiłku administracyjnego na efekty gospodarcze.

OCENA OPCJI

Z punktu widzenia efektywności, wykonalności instytucjonalnej i zgodności z praktykami skutecznych państw UE preferowana jest opcja trzecia, przy równoległym wykorzystywaniu narzędzi unijnych jako uzupełnienia, a nie substytutu działań krajowych. Taki model najlepiej odpowiada naturze problemu, który ma charakter strukturalny i wymaga uporządkowania krajowego systemu wdrażania protokołów.

REKOMENDACJE

KRYTERIA DOBORU REKOMENDACJI

Rekomendacje sformułowano na podstawie trzech podstawowych kryteriów: przewidywanej skuteczności w zwiększaniu realnego wykorzystania protokołów, wykonalności instytucjonalnej oraz zgodności z praktykami państw, które skutecznie utrzymują lub rozwijają eksport produktów rolno-spożywczych do Chin. Preferowane rozwiązanie powinno nie tylko zwiększać liczbę podpisywanych porozumień, ale przede wszystkim zapewniać ich praktyczne wdrożenie i trwałość efektów.

1. PRZYJĘCIE KRAJOWEJ STRATEGII WEJŚCIA I UTRZYMANIA NA RYNKU CHIŃSKIM.

Należy opracować i przyjąć międzyresortową strategię dotyczącą obecności polskich produktów rolno-spożywczych na rynku chińskim, koordynowaną przez MRiRW przy udziale KOWR, GIW, GIS, PIORiN, PAIH, MSZ i innych właściwych instytucji. Dokument powinien obejmować cały cykl działań: od identyfikacji priorytetów produktowych i negocjacji protokołów po wdrożenie, promocję, reagowanie na zawieszenia praw eksportowych oraz ocenę rezultatów.

2. WYZNACZENIE WŁAŚCICIELA PROCESU

Należy jednoznacznie wskazać instytucję wiodącą, odpowiedzialną za koordynację wdrażania protokołów z Chinami, która będzie czuwać nad nimi na każdym etapie, oraz zapewnić jej odpowiedni mandat do współpracy z pozostałymi organami administracji i sektorem prywatnym. Pozwoli to ograniczyć rozproszenie odpowiedzialności i usprawnić przejście od podpisania protokołu do pierwszych wysyłek.

3. UTWORZENIE CENTRALNEGO PUNKTU INFORMACYJNEGO DLA EKSPORTERÓW

Konieczne jest stworzenie jednego, publicznie dostępnego punktu informacyjnego typu onestop shop dla przedsiębiorców zainteresowanych eksportem do Chin. Taka platforma powinna zawierać aktualną listę protokołów, status każdego z nich, wymagania dla zakładów, instrukcje proceduralne, wzory dokumentów oraz bieżące komunikaty właściwych instytucji. Obecnie informacje są rozproszone, trudne do odnalezienia oraz częściowo nieaktualne na stronach KOWR, GIW, GIS oraz PIORiN.

4. SYSTEMATYCZNY BENCHMARKING DOBRYCH PRAKTYK

Polska administracja powinna w sposób systematyczny analizować i monitorować rozwiązania stosowane przez państwa, które skutecznie przekuwają protokoły weterynaryjne i fitosanitarne w realny wzrost eksportu – w szczególności Francję, Niemcy, Irlandię czy Hiszpanię – oraz czerpać z doświadczeń amerykańskiego Departamentu Rolnictwa (United States Department of Agriculture, USDA), którego raporty z serii Global Agricultural Information Network (GAIN)²⁰ dostarczają pogłębionych analiz rynkowych oraz szczegółowych omówień bieżącej sytuacji regulacyjnej na kluczowych rynkach trzecich. Benchmarking takich rozwiązań powinien obejmować zarówno organizację procesu międzyinstytucjonalnego, jak i sposoby reagowania na zawieszenia lub ograniczenia w prawach eksportowych, narzędzia promocji eksportu oraz model obecności instytucjonalnej na rynku chińskim.

5. WZMOCNIENIE MECHANIZMÓW POWROTU NA RYNEK PO ZAWIESZENIACH W PRAWACH EKSPORTOWYCH

Należy opracować standardowe procedury działania na wypadek zawieszenia eksportu z przyczyn epizootycznych, obejmujące szybkie uruchomienie dialogu technicznego ze stroną chińską, plan komunikacji z eksporterami oraz działania promocyjne i dyplomatyczne. W miarę możliwości dokumenty i uzgodnienia powinny zawierać czytelne warunki oraz ścieżki przywracania praw eksportowych do rynku. Tu szczególne ważne są rozmowy podejmowane na najwyższych szczeblach.

6. OŻYWIENIE WYBRANYCH PROTOKOŁÓW O WYSOKIM POTENCJALE

Należy zidentyfikować protokoły o największym potencjale ekonomicznym i wizerunkowym, które obecnie pozostają niewykorzystane lub wykorzystywane marginalnie, oraz przygotować dla nich indywidualne plany działań. Dotyczy to w szczególności wołowiny bez kości, drobiu z zastosowaniem regionalizacji HPAI, jabłek, owoców mrożonych i koni rekreacyjnych, oraz protokołów o wysokim potencjale na rynku chińskim jak np. karma dla zwierząt.

7. WZMOCNIENIE DIALOGU Z SEKTOREM PRYWATNYM

Należy powołać stałą platformę dialogu administracja–biznes poświęconą rynkowi chińskiemu, z udziałem organizacji branżowych, izb gospodarczych i głównych eksporterów. Platforma ta powinna służyć identyfikowaniu barier operacyjnych, konsultowaniu priorytetów negocjacyjnych oraz aktualizacji strategii i działań promocyjnych. Wzmacniać również zaufanie do działań państwa oraz jego konsekwencji i przewidywalności w działaniach.

8. MONITORING I EWALUACJA WYKORZYSTANIA PROTOKOŁÓW

Skuteczne wykorzystanie protokołów wymaga wprowadzenia prostego i przejrzystego systemu monitoringu, który pozwoli oceniać, czy podpisane porozumienia przekładają się na realny eksport oraz jego dynamikę. Zaproponowany system monitoringu powinien stanowić integralny element rekomendowanej strategii i służyć bieżącej korekcie podejmowanych działań.

²⁰ Foreign Agricultural Service, United States Department of Agriculture (USDA), Data & Analysis – China (baza raportów GAIN), https://www.fas.usda.gov/data/search?reports%5B0%5D=report_regions%3A420, dostęp: 24 kwietnia 2026 r.”

Dla każdego protokołu należy monitorować co najmniej: roczną wartość i wolumen eksportu, liczbę zakładów zarejestrowanych oraz faktycznie eksportujących, status protokołu (aktywny, częściowo wykorzystywany, zawieszony, martwy), zidentyfikowane bariery (cła, regulacje prawne itp.) oraz średnie tempo wzrostu eksportu w okresie 3–5 lat od podpisania porozumienia. Dzięki temu możliwe będzie odejście od oceny opartej wyłącznie na liczbie podpisanych dokumentów na rzecz oceny ich rzeczywistej użyteczności gospodarczej.

Wyniki monitoringu powinny być prezentowane co najmniej raz w roku w formie syntetycznego raportu dla kierownictwa resortu i partnerów międzyresortowych. Raport taki powinien identyfikować protokoły wymagające działań naprawczych, oceniać skuteczność wdrażania strategii oraz stanowić podstawę do aktualizacji priorytetów negocjacyjnych, promocyjnych i instytucjonalnych.

BIBLIOGRAFIA

DOKUMENTY KRAJOWE

- Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, *Odpowiedź Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi Jana Krzysztofa Ardanowskiego na zapytanie nr 7437 w sprawie relacji handlowych z Chińską Republiką Ludową w zakresie eksportu drobiu*, Warszawa, 3 lipca 2018 r.
- Najwyższa Izba Kontroli, *Promocja polskiej żywności za granicą*, Warszawa 2021.
- Protokół w sprawie wymagań dotyczących kwarantanny i zdrowia koni przeznaczonych do eksportu z Polski do Chin, 2018.
- Protokół w sprawie wymagań sanitarnych dla eksportu mięsa wołowego bez kości od bydła poniżej 30 miesięcy życia z Polski do Chin, 21 czerwca 2023 r.

ŹRÓDŁA UNIJNE I MIĘDZYNARODOWE

- Komisja Europejska, „Access2Markets – Barriers: China”, baza Access2Markets, dostęp: 22.04.2026, <<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/pl/barriers/results?isSps=false&countries=CN>>.
- General Administration of Customs of the People's Republic of China (GACC), „List of regions subject to animal disease restrictions”, komunikat online, dostęp: 22.04.2026, <http://dzs.customs.gov.cn/dzs/2018-05/15/article_2025123119301285807.html>.
- Government of Spain, „Spain and China strengthen their agri-food cooperation”, La Moncloa, 14.04.2026, dostęp: 22.04.2026, <<https://www.lamoncloa.gob.es/lang/en/gobierno/news/Paginas/2026/20260414-spain-china-agri-food-cooperation.aspx>>.
- Foreign Agricultural Service, United States Department of Agriculture, Data & Analysis – China (baza raportów GAIN), dostęp: 24.04.2026, <https://www.fas.usda.gov/data/search?reports%5B0%5D=report_regions%3A420>.
- 海关总署 农业农村部公告2026年第70号（关于对西班牙高致病性禽流感和新城疫实施区域化管理的公告）, dostęp: 7.07.2026, <<https://www.singlewindow.cn/#/detail?breadNum=bc14&articleId=ACS00000000000001340>>.

RAPORTY I OPRACOWANIA BRANŻOWE

- Na ile Chiny są istotne dla polskiego eksportu produktów mleczarskich?, raport PolskoChińskiej Rady Biznesu, marzec 2021 r., dostęp: 8.07.2026, <<https://pchr.pl/pl/raport-pchr-na-ile-chiny-sa-istotne-dla-polskiego-eksportu-produktow-mleczarskich/>>.

ARTYKUŁY PRASOWE I INTERNETOWE

- Absichtserklärung mit China: Wichtiger Schritt in Richtung Regionalisierungsabkommen, Bundesministerium für Ernährung, Landwirtschaft und Forsten (BMELH), komunikat prasowy z 25 lutego 2026 r., dostęp: 8.07.2026, <<https://www.bmleh.de/SharedDocs/Pressemitteilungen/DE/2026/019-china-regionalisierungsabkommen.html>>.

- Germany: concrete roadmap to the regionalization agreement with China, „EuroMeatNews”, 18 czerwca 2026 r., dostęp: 8.07.2026, <<https://euomeatnews.com/germany-concrete-roadmap-to-the-regionalization-agreement-with-china/>>.
- Signing of a Polish-Chinese agreement on the conditions of exporting Polish poultry to China, Ministry of Agriculture and Rural Development of the Republic of Poland, 14 września 2025 r., dostęp: 8.07.2026, <<https://www.gov.pl/web/agriculture/signing-of-a-polish-chinese-agreement-on-the-conditions-of-exporting-polish-poultry-to-china>>.
- Kolejny krok w kierunku otwarcia chińskiego rynku dla polskiego drobiu, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, 2 czerwca 2026 r., dostęp: 8.07.2026, <<https://www.gov.pl/web/rolnictwo/kolejny-krok-w-kierunku-otwarcia-chinskiego-rynku-dla-polskiego-drobiu>>.
- Minister rolnictwa: polski drób wraca na chiński rynek, „wGospodarce.pl”, 14 września 2025 r., dostęp: 8.07.2026, <<https://wgospodarce.pl/informacje/152380-minister-rolnictwa-polski-drob-wraca-na-chinski-rynek>>.
- „Polska wołowina na podbój rynku chińskiego – nowe możliwości dla hodowców”, ProDairy, dostęp: 22.04.2026, <<https://prodairy.pl/polska-wolowina-na-podboj-rynku-chinskiego-nowe-mozliwosci-dla-hodowcow/>>.
- „Chiny zamknęły granice dla wieprzowiny z Polski”, PortalSpozywczy.pl, dostęp: 22.04.2026, <<https://www.portalspozywczy.pl/mieso/wiadomosci/chiny-zamknely-granice-dla-wieprzowiny-z-polski,97593.html>>.
- „Projekt wprowadzenia w Polsce przepisów legislacyjnych KE o cyberbezpieczeństwie państwa może być przyczyną wstrzymania eksportu drobiu na rynek chiński”, Polskie Drobiarstwo, dostęp: 7.07.2026, <<https://polskie-drobiarstwo.pl/aktualnosci/1335-projekt-wprowadzenia-w-polsce-przepisow-legislacyjnych-ke-o-cyberbezpieczenstwie-panstwa-moze-byc-przyczyna-wstrzymania-eksportu-drobiu-na-rynek-chinski>>.